

رییس جمهور بعدی ایران و سومین راهبرده هسته ای

[READ IN ENGLISH](#)

توسط: سید امیر حسین موسویان برای المنیور، نبض ایران نشر خرداد ۲۰.

با برگزاری انتخابات ریاست جمهوری ایران در چند روز آینده، موضوع سیاست های هسته ای ریاست جمهوری تازه ایران چشم وگوش جهانیان را به خود معطوف کرده است.

سابقه بحران هسته ای جاری به 1382 بر میگردد که محمد البرادعی دبیر کل آژانس بین المللی انرژی هسته ای از تاسیسات هسته ای نطنز دیدن کرد و رسماً اعلان نمود که ایران از جمله ده کشوری است که به فن آوری ها و توانمندی های غنی سازی هسته ای دست یافته است. از آن زمان تا کنون ایران و جهان دو دیپلماسی متفاوت هسته ای، یکی در زمان تصدی محمد خاتمی و دیگری در دوران محمود احمدی نژاد با هزینه ها و ثمر بخشی های متفاوت، را آزموده اند.

درباره این مقاله

چکیده

باراک اوباما رییس جمهور آمریکا و رییس جمهور بعدی ایران باید دامنه گفتگو های هسته ای را به مسائل مربوط به امنیت منطقه واز جمله معضلات سوریه، افغانستان و عراق گسترش دهند.

نویسنده: سید امیر حسین موسویان

نشر: خرداد ۲۰ ۱۳۹۲

در آغاز بحران هسته ای در سال 1382، هیئت حکام آژانس قطعنامه ای را بتصویب رساند وخواستار تعلیق کامل همه فعالیت های غنی سازی از سوی ایران و در عین حال دسترسی آژانس به تاسیسات هسته ای فراتر از معاهده ان پی تی شد و یک مهلت حوزه ها **Iran** Originals 50 روزه هم در اختیار ایران گذاشت تا به آن عمل کند. در این زمان ابهامات گسترده ای در ارتباط با ماهیت برنامه هسته ای ایران وجود داشت. آمریکا که از سال انقلاب در سال 1357 در کمین جمهوری اسلامی نشسته بود، موضوع هسته ای ایران را فرصتی طلائی دانست تا پرونده ایران را به شورای امنیت سازمان ملل کشانده، ایران تهدید برای صلح و امنیت بین الملل قلمداد شود تا بدین وسیله راه را برای تحریم های بین المللی، انزوا و در صورت امکان حمله نظامی، به ایران باز کند.

ایران در حالیکه با این گونه نگرانی ها رو در رو بود به منظور اطمینان بخشیدن به جامعه بین الملل، با اعمال حد اکثر تدابیر شفاف سازی و همکاری با آژانس بین المللی هسته ای با اجرای موقت پروتکل الحاقی و ترتیبات فرعی 3.1 موافقت کرد. همچنین به منظور اعتماد سازی بطور داوطلبانه و موقت، برخی از فعالیتهای غنی سازی را تعلیق کرد و وارد مذاکرات سیاسی با گروه سه کشور اروپایی انگلیس، فرانسه و آلمان شد و مقام رهبری ایران هم با این تدابیر موافقت کرد.

با اعمال این سیاست، ایران به چند دستاورد سیاسی، امنیتی و تکنولوژیک هسته ای در زمان ریاست جمهوری خاتمی نائل شد که به تعدادی از آن ها ذیلا اشاره می کنیم:

1. ایران موفق شد از ارجاع پرونده هسته ای به شورای امنیت سازمان ملل و سیل تحریمها جلوگیری کند.
2. ضمن پافشاری بر به رسمیت شناخته شدن حقوق هسته ای خود از سوی جامعه بین الملل، ایران به چیرگی و مهارت و توسعه بیشتر در کار غنی سازی هسته ای ادامه داد.
3. آژانس در پی بازرسی های گسترده از تاسیسات هسته ای ایران در قطعنامه های خود پذیرفت که هیچ نشانه ای از انحراف برنامه هسته ای ایران به سمت ساخت سلاحهای هسته ای وجود ندارد.
4. در فاصله یک سال بعد از قطعنامه شهریور 1382، هیئت حکام آژانس پس از صدور 6 قطعنامه، تصمیم گرفت تا پرونده ایران را از دستور کار دوره ای آژانس خارج شود.
5. در این فاصله در حالیکه تلاش های آمریکا برای ایجاد اجماع جهانی علیه ایران با شکست مواجه شده بود، ایران توانست روابط خود را با قدرت های بزرگ جهان از جمله کشورهای همسایه، اتحادیه اروپایی، ژاپن و چین را بهبود بخشد.

6. با وجود آنکه آمریکایی ها و اروپایی ها در ابتدا خواستار توقف دائمی غنی سازی بعنوان یک تعهد قانونی از سوی ایران شده بودند اما روسیه، اروپا، چین و آژانس بین المللی انرژی اتمی نهایتاً پذیرفتند که امر تعلیق به شکل یک اقدام داوطلبانه موقت از سوی ایران بمنظور تحکیم اعتماد باشد و نه یک تعهد قانونی.

7. آژانس از مطالبه دسترسی های نامحدود و فراتر از معاهده ان پی تی به تاسیسات هسته ای ایران چشم پوشی کرد و طی قطعنامه ای پذیرفت که بازرسیها به چهارچوب پروتکل الحاقی معاهده ان پی تی محدود شود.

8. با ادامه مذاکرات، ایران ضمن همکاری با آژانس به پیشرفت در برنامه هسته ای خود ادامه داد و گام های عمده ای در زمینه های فن آوری و تکنولوژی برداشت. این پیشرفت ها شامل توسعه پروژه آب سنگین اراک، تکمیل و راه اندازی تاسیسات تبدیل اورانیوم در اصفهان و افزایش تعداد سانتریفیوژ های نطنز از 100 به 3000 بود. یعنی ظرف کمتر از دو سال بطور متوسط ماهیانه حد اقل 120 سانتریفیوژ تولید شد.

این دستاورد ها برای ایران هزینه هایی را هم در بر داشت. موافقت ایران با تعلیق موقت، محدود و دوره ای غنی سازی در داخل کشور و صد البته کوتاهی اروپا و آمریکا در نهایتی کردن توافق با ایران، به ناشکیبایی هایی در داخل ایران منجر شد و میانه رو ها را با فشارهای سنگینی روبرو ساخت. موضوع هسته ای در جریان مبارزات انتخاباتی ریاست جمهوری در سال 2005 به یک سکوی عمده مبارزات انتخاباتی تبدیل شد. در طول مبارزات انتخاباتی و بعد آن برخی از رادیکالها تیم مذاکره کننده دولت خاتمی را به خیانت متهم کردند و آن ها را ابزارهایی در دست غرب خواندند که "حقوق و آرمان های کشور را فروختند".

لاجرم سیاست های هسته ای زمان تصدی احمدی نژاد؛ مسیر متفاوتی را پیش گرفت. در این دوران تنها یکی از دوخط قرمز دوران خاتمی، یعنی حقوق هسته ای ایران، بعنوان خط قرمز در چهارچوب کار دولت جدید قرار گرفت و جلوگیری از ارجاع پرونده هسته ای به شورای امنیت سازمان ملل دیگر خط قرمز برای ایران نبود.

سیاست های هسته ای دولت احمدی نژاد در 8 سال هم البته دستاوردهایی داشت. فعالیت های غنی سازی شتاب گرفتند. ایران تعداد سانتریفیوژها را از 3000 به 12000 افزایش داد، یعنی ظرف هشت سال بطور متوسط ماهیانه 94 سانتریفیوژ، اضافه شد. سطح غنی سازی از 5 درصد به 20 درصد رسید و سطح ذخائر اورانیوم غنی شده به چیزی بیش از 8 تن افزایش یافت. توافقی میان ایران و آمریکا در سال 2005 بزرگ ترین دستاورد این خط مشی سیاسی این بود که به جامعه بین المللی نشان داد که پیشرفت های هسته ای ایران بازگشت ناپذیرند.

در عین حال هزینه های سیاست هسته ای دوران احمدی نژاد نیز سهمگین بودند که ذیلاً به برخی از آن اشاره میشود:

1. پرونده هسته ای ایران بار دیگر به دستور کار نشست های دوره ای شورای حکام آژانس بازگشت که تا کنون 6 قطعنامه تازه بدنال داشته است.
2. پرونده هسته ای ایران به شورای امنیت سازمان ملل ارجاع شد که تا کنون 7 قطعنامه تحریم بر علیه ایران صادر شده است.
3. شورای امنیت، برنامه هسته ای ایران را بر مبنای فصل هفتم منشور سازمان ملل تحت عنوان تهدیدی بر علیه صلح و امنیت جهانی رده بندی کرد.
4. شورای امنیت سازمان ملل تا کنون تحریم های اقتصادی همه جانبه و بی رحمانه ای را بر علیه ایران اعمال کرده است.
5. قدرت های عمده جهان مثل اروپا، روسیه، چین، هند و ژاپن در اجرای تحریم های فلج کننده همه جانبه بین المللی و حتی تحریمهای یک جانبه فراتر از تحریم های شورای امنیت سازمان ملل، به ماشین جنگی آمریکا پیوستند.
6. روابط خارجی ایران بشدت روبرو با اضمحلال گذاشت. برای مثال، طبق اسناد منتشره وزارت خارجه آمریکا توسط ویکی لیکس، کشورهای عرب همسایه بکرات از آمریکا خواسته است تا با حمله به ایران به برنامه سلاح های هسته ای خاتمه بدهد و حتی پادشاه عربستان، زاشنگتن را تشویق کرده است تا به یکباره "سر مار را از تن جدا کند".
7. کنگره آمریکا جامع ترین تحریم هایی را که تاکنون بر علیه کشوری در جهان به اجرا در آمده بطور یکجانبه به تصویب رسانده است. این تحریم ها در حالیکه به بهانه برنامه هسته ای ایران مطرح شدند اما آنها را به موضوع تروریسم و حقوق بشر مرتبط کردند. این شبکه تحریم ها که از حوزه مسائل هسته ای فراتر رفته، امکان رسیدن به یک راه حل با دوام در مورد پرونده هسته ای ایران را بیش از پیش پیچیده و دشوار کرده است.
8. بار دیگر تعلیق غنی سازی از یک اقدام داوطلبانه و به منظور اعتماد سازی و بدون هیچگونه تعهد قانونی به یک الزام قانونی مصوبه شورای امنیت سازمان ملل تبدیل شد.
9. دسترسیهای نامحدود و فراتر از معاهد ان پی تی به برنامه ها و تاسیسات هسته ای ایران تحت عنوان الزام و تعهد بین المللی برای ایران به تصویب آژانس بین المللی انرژی اتمی و شورای امنیت سازمان ملل رسید.
10. از سال 2011 تا کنون ادعای نظامی برنامه هسته ای به موضوع محوری گزارش ها و قطعنامه های آژانس بدل شده است

در عین حال رئیس جمهور جدید ایران نه قادر به ادامه سیاست هسته ای دولت خاتمی خواهد بود چراکه پرونده هسته ای ایران قبلاً به شورای امنیت ارجاع شده، و نه خواهد توانست از راهبرد های دولت احمدی نژاد پیروی کند چرا که بایستی تحریم های همه جانبه و یک جانبه تحمیل شده بر ایران از میان برداشته شوند.

فهم درست این ملاحظات در حوزه سیاست های داخلی مربوط به دیپلماسی هسته ای و در نظر داشتن عواقب و ثمرات راهبرد های دو دولت گذشته، به گروه کشورهای 1+5 و رئیس جمهور بعدی ایران در طرح راه حلی واقع بینانه و مرضی الطرفین یاری خواهد رساند. گرچه تصمیم نهایی در اختیار مقام رهبری کشور خواهد بود، اما رئیس جمهور بعدی ایران نقشی بسیار مهم در شکل گیری راهبرد هسته ای ایران خواهد داشت، زیرا رویه مقام رهبری مدارا با دولتهاست.

توصیه من به گروه 5+1 این است که کلید جادویی برای پایان بخشیدن به این معضل در احترام به "حقوق ایران در چهار چوب ان پی تی" است که از جمله شامل مقوله غنی سازی می شود. به رییس جمهور بعدی ایران هم این توصیه را می کنم که حداکثر شفاف سازی و همکاری با آژانس بین المللی انرژی هسته ای را بپذیرد و همینطور در مورد آینده برنامه هسته ای ایران، تا حد امکان اطمینانهای لازم در مورد عدم انحراف به سمت ساخت سلاح را بدهد.

ناگفته نماند که برای دستیابی به یک پیشرفت چشمگیر، هم اوباما در دور دوم ریاست جمهوری اش و هم رییس جمهور جدید ایران نباید خود را در چهارچوب موضوعات هسته ای محدود کنند. بلکه بایستی جامعتر از "جعبه هسته ای" بیاندیشند و در جهت همکاری در مسائل مربوط به منافع مشترک دو ملت از جمله معضلات سوریه، عراق و افغانستان و یا مقولات مربوط به امنیت انرژی گام بردارند. بهبود روابط ایران و آمریکا بگونه ای اجتناب ناپذیر بر امکان پیشرفت در مذاکرات همه جانبه هسته ای خواهد افزود.

سید حسین موسویان پژوهشگر مدرسه وودروویلسون در پرینستون نیوجرسی است و ریاست سابق کمیته روابط خارجی شورای امنیت ملی ایران را بعهده داشته است. کتاب اخیر وی با نام "بحران هسته ای ایران: خاطرات" اخیرا توسط موسسه صلح بین المللی کارنگی به چاپ رسیده است.

Erdogan Needs Israel to Recast Faltering Mideast Policy

Sadr Talks Big to US Ambassador

Erdogan Plays Headscarf Card

Nude Feminism Challenges Islamist Discourse

Recommended by

4 comments

Leave a message...

Best Community

Share

masoud · a month ago

Leave a message...

I want to ask, if somebody order to you not go to a cupboard in your home what will you do?

Maybe you refuse his request and tolerate some pressure but did not do his illegal request.

I think this simple example shows the Iranian view to the request of western countries because according to NPT we have right to have peaceful nuclear activities.

As Iranian I am sure that our country not to produce nuclear weapon because if we have this by this wide pressure and precise about this issue by all this countries they found something.

In the view of internal Politician, they said we did not built any weapons and they exert some enormous pressure what about if we build this!

^ | v Reply Share >

Hard Little Machine · a month ago

Obama is running out the clock on meaningless sanctions. If anything Obama and Iran quietly reached an agreement for Iran to go nuclear by the end of 2013. Whomever is president of Iran will double down on nuclear weapons programs. Odds are, nuclear war in west Asia and the Mideast in 2-3 years. The Ayatollahs have promised it. Of course they'll wreck Israel and kill millions of Jews but the cost to Iran will be that Iran ceases to exist.

So good luck with that. You have about 36 months before the weather in Tehran is 15 million degrees with a 90% chance of neutrons.

^ | v Reply Share ›

Musa Qallab · a month ago

But what about your Islamic brotherhood in GCC Countries ? only you are concerned about :Afghanistan, Iraq, and Syria and energy security?

Musa Qallab, Dubai - UAE

^ | v Reply Share ›

Kevin · a month ago

The US is not challenged by Iran's "resolve". That is ridiculous propoganda. They are challenged by Iran's nuclear weapons program that the mullahs kept clandestine for nearly two decades. If a nuclear program is truly for peaceful purposes then why take all the trouble to hide it for so long? This writer is nothing more than a propogandist for the regime in Tehran which he was a part of for years. He still clings to the same lies as the regime. The IAEA has not "confirmed" that Iran has not diverted their nuclear program for weapons. As a matter of fact they have specifically said on a number of occasions that they cannot confirm that Iran's nuclear program is solely for peaceful purposes because Iran is stonewalling the investigation. The Obama administration has requested bilateral talks on several occasions while Khamenei continually refuses.

^ | v Reply Share ›

ALSO ON AL-MONITOR: THE PULSE OF THE MIDDLE EAST

[What's this?](#)

US urged to mull bigger nuclear offer to Iran

2 comments • 17 days ago

Sam_Nature_Lover — I believe it is time to accept Iranians as they are, not as you wish them to be! You ...

Iraq: Iran's Economic Gateway To the World

1 comment • 16 days ago

Brian Glennie — U.S. should clean up its own back yard before it starts telling the rest of the world how ...

Who Will Be in Rouhani's Cabinet?

7 comments • 17 days ago

Niloufar Parsi — boring idiot. why do you hate the Jews so much?

Rouhani calls for Moderation In First Speech as President-elect

2 comments • 15 days ago

John Johnsen — Ha ha the West has once again underestimated the Iranians, they see the mullahs in ...

Comment feed Subscribe via email

The advertisement banner features the SendGrid logo in the top right corner. The main text reads: "Best in class deliverability with SendGrid's cloud based email infrastructure". A blue button with the text "TRY for FREE" is positioned at the bottom left of the banner. The background is a gradient of orange and red with a white cloud graphic on the right side.